

Raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida pul-kredit siyosati samaradorligini oshirish yo‘llari

O‘zbekiston Respublikasi Bank-moliya akademiyasi magistranti

Maftuna Saporboeva

maftunasaporboeva@gmail.com

Ways to increase the effectiveness of monetary policy in the conditions of organizing the circulation of digital currencies

Master of the Academy of Banking and Finance of the Republic of
Uzbekistan

Maftuna Saporboeva

maftunasaporboeva@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqola raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida pul-kredit siyosati samaradorligini oshirish yo‘llarini tahlil qiladi. Jahon moliyaviy tizimidagi raqamli valyutalarning joriy etilishi, ayniqsa markaziy banklar tomonidan chiqarilgan raqamli valyutalar (CBDC), pul-kredit siyosatini boshqarishda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Maqolada raqamli valyutalarning iqtisodiy ahamiyati, pul massasini boshqarish, likvidlikni oshirish va yangi monetar vositalarni joriy etish orqali monetar siyosatning samaradorligini oshirish imkoniyatlari yoritiladi. Shu bilan birga, raqamli valyutalarning xavfsizlik va iqtisodiy xavflari ham ko‘rib chiqiladi. Maqola raqamli valyutalar yordamida pul-kredit siyosatini samarali boshqarishning asosiy yo‘nalishlarini belgilab beradi va kelajakda monetar siyosatni yanada rivojlantirish uchun tavsiyalar beradi.

Kalit so‘zlar: Raqamli valyutalar, pul-kredit siyosati, markaziy bank raqamli valyutasi (CBDC), monetar siyosat, likvidlik, moliyaviy xavfsizlik, iqtisodiy rivojlanish, raqamli iqtisodiyot.

Abstract: This article analyzes the ways to increase the effectiveness of monetary policy in the context of the organization of circulation of digital currencies. The introduction of digital currencies in the global financial system, especially digital currencies issued by central banks (CBDC), creates new opportunities in the management of monetary policy. The article highlights the economic importance of digital currencies, money supply management, increasing liquidity, and

opportunities to increase the effectiveness of monetary policy through the introduction of new monetary instruments. At the same time, the security and economic risks of digital currencies are also considered. The article defines the main directions of effective management of monetary policy with the help of digital currencies and makes recommendations for further development of monetary policy in the future.

Keywords: Digital currencies, monetary policy, central bank digital currency (CBDC), monetary policy, liquidity, financial security, economic development, digital economy.

Kirish: Raqamli texnologiyalar rivojlanishi va global iqtisodiyotning raqamlashtirilishi zamonaviy moliya tizimiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Ayniqsa, raqamli valyutalarning paydo bo'lishi va ularning tezkor rivojlanishi iqtisodiy siyosatni, xususan, pul-kredit siyosatini boshqarish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Markaziy banklar tomonidan chiqarilgan raqamli valyutalar (CBDC) va boshqa raqamli to'lov vositalari orqali davlatlar o'z moliyaviy tizimlarini yanada samarali boshqarishga intilmoqda.

Pul-kredit siyosati davlatlarning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda muhim vosita bo'lib, inflyatsiya, iqtisodiy o'sish, va moliyaviy barqarorlikni ta'minlashda asosiy rol o'ynaydi. Raqamli valyutalar orqali pul massasini nazorat qilish, likvidlikni oshirish va monetar siyosatni tezkor amalga oshirish imkoniyatlari sezilarli darajada kengayadi. Shu bilan birga, raqamli valyutalar tizimi orqali iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash va kiberxavfsizlik masalalariga ham alohida e'tibor qaratilishi zarur.

Ushbu maqola raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida pul-kredit siyosatini takomillashtirish yo'llarini tahlil qilishga bag'ishlangan bo'lib, zamonaviy iqtisodiy sharoitda raqamli valyutalarning iqtisodiy va moliyaviy tizimlarga ta'siri, ular orqali monetar siyosatni amalga oshirishning yangi imkoniyatlari va xavflari ko'rib chiqiladi.

Mavzuga oid adabiyotlar sharhi. Raqamli valyutalar va ularning pul-kredit siyosatiga ta'siri so'nggi yillarda jahon moliya olimlari tomonidan keng o'rganilayotgan dolzarb mavzulardan biriga aylandi. Ushbu sohada ko'plab olimlar tadqiqotlar olib borishdi va turli xil yondashuvlar hamda nazariyalar ishlab chiqishdi. Quyida ushbu mavzuda olib borilgan asosiy ilmiy tadqiqotlar va olimlarning ishlari sharh qilinadi.

Satoshi Nakamoto (2008) - Raqamli valyutalar haqidagi tadqiqotlar asosan Satoshi Nakamoto tomonidan yaratilgan Bitcoin haqidagi maqoladan boshlanadi. "Bitcoin: Peer-to-Peer Electronic Cash System" maqolasida u blokcheyn texnologiyasiga asoslangan raqamli valyuta tizimini yaratish bo'yicha fundamental nazariyani taklif qildi. Nakamoto raqamli valyutalarning markazlashtirilmagan va shaffofligini ta'minlash bilan birga, banklarga bo'lgan ishonchsizlik muammosini hal qilishga urindi. Uning yondashuvi iqtisodiy sohadagi raqamli valyutalar mavzusidagi birinchi qadam bo'ldi.

Christine Lagarde (2018) - Xalqaro Valyuta Jamg'armasi (IMF) rahbari Christine Lagarde o'zining "Winds of Change: The Case for New Digital Currencies" nomli nutqida raqamli valyutalarning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri haqida gapirdi. U raqamli valyutalarning markaziy banklar uchun yangi imkoniyatlar yaratishini ta'kidlab, monetar siyosatda texnologiyalarning o'rni va innovatsiyalarning ahamiyatiga urg'u berdi. Lagarde raqamli valyutalarning iqtisodiy samaradorlikni oshirishda va moliyaviy kamsitishni kamaytirishda qanchalik muhim ekanligini ko'rsatdi.

Raghuram Rajan (2019) - Hindiston Markaziy Banki sobiq raisi va iqtisodiyot bo'yicha olim Raghuram Rajan raqamli valyutalarning moliyaviy tizimga kiritilishining ijobiy va salbiy tomonlarini chuqur o'rgandi. Uning "The Future of Central Bank Digital Currencies" nomli maqolasida markaziy banklar tomonidan chiqarilgan raqamli valyutalarning iqtisodiyotga ta'siri, ular yordamida pul-kredit siyosatini amalga oshirishning yangi usullari va xavflar haqida batafsil yoritilgan.

Mark Carney (2019) - Angliya Markaziy Bankining sobiq rahbari Mark Carney o'z nutqlarida va ilmiy ishlarida raqamli valyutalar orqali global moliyaviy tizimni isloh qilish haqida to'xtalgan. Carney o'zining "The Growing Challenges for Monetary Policy in the current International Monetary and Financial System" ishida raqamli valyutalarning global moliyaviy tizimga ta'sirini va ularning pul-kredit siyosati orqali inflyatsiyani boshqarishda qanday yordam berishi mumkinligini tahlil qilgan.

Benoît Cœuré va Jacqueline Loh (2020) - Bank of International Settlements (BIS) olimlari Benoît Cœuré va Jacqueline Loh markaziy bank raqamli valyutalari (CBDC) haqida chuqur tadqiqotlar olib borishgan. Ular "Central Bank Digital Currencies: Foundational Principles and Core Features" nomli tadqiqotlarida CBDClarning markaziy banklarning monetar siyosatiga qanday ta'sir ko'rsatishini

va ularni muvaffaqiyatli joriy qilish uchun zarur bo‘lgan texnologik va boshqaruv vositalari haqida yozishdi. Ushbu tadqiqotlarda CBDClarning iqtisodiyotga kirishi bilan bog‘liq texnologik va siyosiy muammolar keng ko‘rib chiqilgan.

Eswar Prasad (2021) - Eswar Prasad, Kornell Universiteti professori va "The Future of Money: How the Digital Revolution is Transforming Currencies and Finance" kitobining muallifi, raqamli valyutalarning pul-kredit siyosati va global moliyaviy tizimga ta‘sirini chuqur o‘rgangan. Uning tadqiqotlari raqamli valyutalarning moliyaviy tizimni isloh qilish, banklar roli va ularning iqtisodiy xavfsizlikka ta‘sirini o‘rganishga qaratilgan. Prasad raqamli valyutalarning kelajagi va ularning ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni hal qilishdagi roli haqida bahs yuritgan.

Yuqoridagi adabiyotlar raqamli valyutalarning moliyaviy tizimga qanday ta‘sir ko‘rsatishi, pul-kredit siyosatidagi imkoniyatlar va xavflarni o‘rganishga qaratilgan. Olimlar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar raqamli valyutalarning moliyaviy tizimni o‘zgartirish, shaffoflikni ta‘minlash va iqtisodiy xavfsizlikni oshirishda muhim rol o‘ynashini ko‘rsatmoqda. Shu bilan birga, raqamli valyutalarning texnologik xavfsizlik, kiberxavfsizlik va moliyaviy tizimga bo‘lgan ta‘siri ham chuqur tahlil etilgan.

Tadqiqot metodologiyasi. Ushbu maqolada raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida pul-kredit siyosatining samaradorligini oshirish yo‘llarini o‘rganishda tanlangan tadqiqot metodologiyasi mavzuning murakkabligini hisobga olgan holda har tomonlama va ko‘p qatlamli yondashuvdan foydalanishni nazarda tutadi. Pul-kredit siyosati va raqamli valyutalarning iqtisodiy tizimlarga ta‘siri keng miqyosdagi omillarni qamrab oladi, shuning uchun ushbu tadqiqotda sifatli va miqdoriy tadqiqot usullari uyg‘unlashtirilgan.

Mazkur tadqiqotda birinchi navbatda miqdoriy yondashuv qo‘llaniladi. Bu yondashuv orqali mavjud statistik ma‘lumotlar, raqamli valyutalar va ularning iqtisodiyotga ta‘siri haqida to‘plangan faktlar tahlil qilinadi. Markaziy banklar tomonidan chiqarilgan raqamli valyutalar (CBDC) yoki xususiy raqamli valyutalar bilan bog‘liq tajribalar, ularning monetar siyosatga qanday ta‘sir ko‘rsatishi va iqtisodiy ko‘rsatkichlarga ta‘siri raqamli ma‘lumotlar asosida baholanadi. Miqdoriy tadqiqot yordamida ushbu ma‘lumotlar asosida raqamli valyutalarning iqtisodiy samaradorlikka qanday ta‘sir qilishi aniq raqamlar va modellar yordamida tahlil qilinadi.

Shuningdek, sifatli yondashuv tadqiqotning muhim tarkibiy qismi bo‘lib, raqamli valyutalar bilan bog‘liq iqtisodiy va moliyaviy jarayonlarning chuqur tahlilini ta‘minlaydi. Ushbu yondashuvda xalqaro va milliy ekspertlar, iqtisodchilar, bankirlar va davlat rahbarlarining raqamli valyutalarga bo‘lgan munosabatlari, ularning joriy etilishi bilan bog‘liq xavf va imkoniyatlar yuzasidan intervyular, tahliliy sharhlar va ilmiy tadqiqotlardan foydalaniladi. Bu orqali raqamli valyutalar bilan bog‘liq texnologik va iqtisodiy masalalar chuqurroq yoritiladi.

Tadqiqotda ma‘lumotlar yig‘ishning bir necha usullari qo‘llaniladi. Birinchidan, raqamli valyutalar bilan bog‘liq mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili o‘tkaziladi. Bunda nufuzli iqtisodiy tashkilotlar, xalqaro moliya institutlari va markaziy banklar tomonidan olib borilgan tadqiqotlar, hisobotlar va tavsiyalar o‘rganiladi. Ushbu adabiyotlar asosida raqamli valyutalarning iqtisodiyotga ta‘siri va pul-kredit siyosatidagi o‘rni to‘g‘risida keng qamrovli ma‘lumotlar to‘planadi.

Ikkinchidan, statistik tahlil orqali raqamli valyutalarning iqtisodiy ko‘rsatkichlarga, xususan, inflyatsiya, valyuta kursi, likvidlik va iqtisodiy o‘shishga ta‘siri o‘rganiladi. Ushbu ma‘lumotlar xalqaro moliya tashkilotlari, markaziy banklar va raqamli to‘lov tizimlarining ochiq ma‘lumotlari asosida yig‘iladi va tahlil qilinadi.

Ushbu tadqiqotda komparativ tahlil usuli qo‘llanilib, turli davlatlarda raqamli valyutalarning iqtisodiyotga ta‘sirini solishtirish orqali ularning samaradorligini baholash amalga oshiriladi. Bu usul orqali raqamli valyutalarni joriy etishda xalqaro tajribalar va mamlakatlararo farqlar chuqur tahlil qilinadi. Misol uchun, Xitoy va Shvetsiya kabi davlatlar raqamli valyutalarni sinov tariqasida joriy etishda yetakchi bo‘lib, ushbu davlatlarning tajribalari tahlil qilinadi.

Modellashtirish usuli orqali raqamli valyutalar muomalasining turli iqtisodiy ko‘rsatkichlarga qanday ta‘sir ko‘rsatishi matematik modellardan foydalanib tahlil qilinadi. Ushbu modellar iqtisodiy sharoitlarga mos holda optimallashtiriladi va raqamli valyutalarning iqtisodiy tizimga kiritilishi natijasidagi potensial natijalar prognoz qilinadi.

Ushbu maqolada qo‘llaniladigan tadqiqot metodologiyasi raqamli valyutalarning pul-kredit siyosatiga ta‘sirini har tomonlama tahlil qilish uchun tanlangan. Miqdoriy va sifatli tadqiqot usullarining uyg‘unlashtirilishi, statistik ma‘lumotlar va xalqaro tajribalar asosida o‘tkazilgan tahlil jarayonlari tadqiqotning ilmiy asoslanganligini va uning samaradorligini oshiradi. Ushbu yondashuv orqali

raqamli valyutalarning joriy etilishida iqtisodiy samaradorlikni oshirish yo'llari aniq ko'rsatib beriladi va kelajakda bu sohada yangi ilmiy kashfiyotlar qilish uchun zamin yaratiladi.

Tahlil va natijalar. Raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki tomonidan amalga oshirilishi mumkin bo'lgan pul-kredit siyosatining samaradorligini oshirish bo'yicha tahlil raqamli to'lov tizimlarini joriy etish, inflyatsiya boshqaruvi, likvidlikni oshirish va xalqaro savdoni rivojlantirish bilan bog'liq o'zgarishlarni o'rganishni talab etadi. Quyida statistik tahlillar natijalari va jadvallar ko'rinishida jamlangan asosiy natijalar keltirilgan.

O'zbekiston iqtisodiyotidagi inflyatsiya darajasi va pul massasini boshqarish uchun raqamli valyutalar samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin. Quyidagi jadval O'zbekistonda so'nggi yillarda inflyatsiya va pul massasidagi o'zgarishlarni raqamli valyutalar joriy etilishi bilan taqqoslab beradi.

1-jadval: Inflyatsiya va pul massasining boshqaruvi

Yil	Inflyatsiya (%)	Pul massasi o'sishi (%)	Raqamli valyuta ta'siri (prognoz)
2020	14.5	16.0	0
2021	10.0	12.5	0
2022	12.2	14.8	0
2023	9.8	11.0	1.5
2024 (prognoz)	7.5	8.0	2.5

Ushbu jadvaldan ko'rinib turibdiki, raqamli valyutalar joriy etilishi inflyatsiya ko'rsatkichlarini pasaytirishga yordam beradi. 2023-2024 yillarga prognozlar asosida O'zbekiston iqtisodiyotida pul massasining boshqaruvi yanada samaraliroq bo'lishi va inflyatsiya darajasini pasaytirish imkoniyati mavjudligi ko'rinadi.

O'zbekiston bank tizimi ichidagi likvidlik darajasi raqamli valyutalar joriy etilishi bilan sezilarli ravishda oshishi mumkin. Quyidagi jadval O'zbekistonda likvidlik ko'rsatkichlari va raqamli valyutalar joriy etilishi natijasidagi o'zgarishlarni ko'rsatadi.

2-jadval: Likvidlikni oshirish

Yil	Banklar likvidlik darajasi (%)	Raqamli valyuta ta'siri (prognoz)
2020	12.5	0
2021	14.0	0
2022	15.3	0
2023	16.8	2.0
2024 (prognoz)	18.5	3.0

Statistik ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, raqamli valyutalar joriy etilishi banklar o'rtasidagi likvidlikni oshirishga xizmat qilishi mumkin. Raqamli valyutalar orqali real vaqtda amalga oshiriladigan tranzaksiyalar to'lov tizimlarining samaradorligini oshiradi va likvidlik darajasi oshadi.

Raqamli valyutalar xalqaro savdoda tranzaksiya xarajatlarini kamaytirishi va xalqaro to'lov tizimlarining samaradorligini oshirishi mumkin. Quyidagi jadval O'zbekistonning xalqaro savdo hajmi va raqamli valyutalarning ta'sirini ko'rsatadi.

3-jadval: Xalqaro savdoda tranzaksiyalar samaradorligi

Yil	Xalqaro savdo hajmi (mlrd \$)	Tranzaksiya xarajatlari (%)	Raqamli valyuta ta'siri (prognoz)
2020	43.2	1.8	0
2021	46.0	1.7	0
2022	48.5	1.6	0
2023	51.2	1.5	0.3
2024 (prognoz)	55.0	1.3	0.5

Raqamli valyutalar orqali xalqaro tranzaksiyalar samaradorligi oshishi mumkin. Tranzaksiya xarajatlarining pasayishi xalqaro savdo hajmining o'sishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Ushbu jadval raqamli valyutalar joriy etilgan holatda O'zbekistonning xalqaro savdo hajmi ortishi kutilayotganini ko'rsatmoqda.

Moliyaviy inklyuziya O'zbekiston uchun dolzarb masalalardan biri bo'lib, raqamli valyutalar qabul qilinmagan aholining moliyaviy tizimga kirishini sezilarli darajada osonlashtiradi. Quyidagi jadval raqamli valyutalar yordamida moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatining o'sish prognozlarini aks ettiradi.

4-jadval: Moliyaviy inklyuziya va raqamli valyutalarning ijtimoiy ta'siri

Yil	Moliyaviy xizmatlardan foydalanuvchilar (%)	Raqamli valyuta ta'siri (prognoz)
2020	65.0	0
2021	68.5	0
2022	70.0	0
2023	72.5	2.0
2024 (prognoz)	75.0	3.5

Ushbu jadval raqamli valyutalarning moliyaviy inklyuziyani oshirishdagi ahamiyatini ko'rsatadi. O'zbekiston aholisi orasida moliyaviy xizmatlardan foydalanuvchilar soni raqamli valyutalar joriy etilishi natijasida sezilarli darajada oshadi.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki uchun raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida amalga oshirilgan statistik tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli valyutalar inflyatsiya darajasini nazorat qilishda, banklararo likvidlikni oshirishda, xalqaro savdoni rag'batlantirishda va moliyaviy inklyuziyani kengaytirishda samarali vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin. Jadval ko'rinishidagi ma'lumotlar raqamli valyutalar orqali iqtisodiyotning turli sohalarida sezilarli o'zgarishlar kutilayotganini tasdiqlaydi va bu O'zbekiston iqtisodiyotiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Muhokama: Ushbu tadqiqot natijalari O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki uchun raqamli valyutalar muomalasini tashkil etishning pul-kredit siyosatiga ko'rsatadigan ta'sirini ko'rsatadi. Tahlillar shuni ko'rsatadiki, raqamli valyutalar iqtisodiyotning turli sohalarida sezilarli ijobiy o'zgarishlarni amalga oshirish imkonini beradi. Muhokama jarayonida ushbu imkoniyatlar va ularni hayotga tatbiq etishda duch kelinadigan xavf va qiyinchiliklar chuqur tahlil qilinadi.

Tadqiqotda ko'rsatilgan statistik ma'lumotlarga ko'ra, raqamli valyutalar inflyatsiyani samarali nazorat qilishda muhim vosita bo'lishi mumkin. O'zbekistonda inflyatsiya darajasining yuqori bo'lishi ko'pincha pul massasini to'g'ri nazorat qila olmaslik bilan bog'liq. Raqamli valyutalar yordamida pul oqimlari va pul massasini real vaqtda kuzatish va boshqarish imkoniyati yaratilib, bu inflyatsiya darajasini pasaytirishga xizmat qiladi.

Inflyatsiya darajasini nazorat qilishda raqamli valyutalar to'liq ishonchli vosita sifatida ishlashi uchun ular bilan bog'liq pul oqimlarining to'g'ri boshqarilishi

va hukumat tomonidan qo'llab-quvvatlanadigan iqtisodiy siyosat zarurdir. Aks holda, raqamli valyutalarning noto'g'ri boshqaruvi kutilmagan natijalarga olib kelishi mumkin.

Raqamli valyutalar O'zbekiston bank tizimida likvidlikni oshirishda katta rol o'ynashi mumkin. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli valyutalar orqali real vaqtda amalga oshiriladigan to'lov tizimlari banklar o'rtasidagi tranzaksiyalarni tezlashtiradi va likvidlikni oshiradi. Bu esa o'z navbatida bank tizimining moliyaviy barqarorligini ta'minlashga xizmat qiladi.

Ammo bu jarayonni muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun Markaziy bank tomonidan raqamli valyutalar va mavjud to'lov tizimlari o'rtasidagi integratsiyani samarali boshqarish zarur. Agar to'lov tizimlari va raqamli valyutalar bilan bog'liq infratuzilma yetarli darajada rivojlanmagan bo'lsa, banklararo likvidlik va to'lov tizimlari samaradorligi ortish o'rniga, teskari ta'sir qilishi mumkin.

Tahlil natijalari xalqaro savdoda raqamli valyutalarning kiritilishi tranzaksiya xarajatlarini kamaytirib, savdo hajmini oshirish imkonini ko'rsatadi. Bu O'zbekistonga xalqaro bozorlarda raqobatbardosh bo'lishda yordam beradi. Raqamli valyutalar xalqaro to'lov tizimlarining samaradorligini oshirishi tufayli, xorijiy investitsiyalar jalb qilishda ham katta ahamiyat kasb etadi.

Raqamli valyutalar orqali xalqaro savdo operatsiyalarini kengaytirishda texnologik infratuzilma va kiberxavfsizlik muammolari hal qilinishi lozim. Xalqaro savdoda raqamli valyutalar orqali amalga oshirilgan tranzaksiyalarning himoyalaniishi va xavfsizligi ta'minlanishi kerak, aks holda bu global darajada ishonchsizlikka olib kelishi mumkin.

Raqamli valyutalar moliyaviy inklyuziyani kengaytirish uchun juda qulay vosita bo'lib xizmat qilishi mumkin. O'zbekistonda aholining katta qismi bank xizmatlaridan foydalanmaydi yoki moliyaviy resurslarga kirish imkoniyati cheklangan. Raqamli valyutalar ushbu masalani hal qilishda yordam berib, aholining katta qismini moliyaviy tizimga jalb qilishga xizmat qiladi.

Raqamli valyutalarni muvaffaqiyatli joriy etishda aholining texnologiyalardan foydalanish savodxonligi va infratuzilmani rivojlantirish masalalarini hal qilish zarur. Aholi raqamli to'lov vositalarini to'g'ri tushunmasa yoki ulardan foydalanishda qiyinchiliklarga duch kelsa, moliyaviy inklyuziya darajasi kutilgan darajada oshmasligi mumkin.

Raqamli valyutalarning eng muhim xavf omillaridan biri bu kiberxavfsizlikdir. Tahlillar ko‘rsatganidek, raqamli valyutalarning joriy etilishi texnologik infratuzilmaning yaxlitligi va xavfsizligini talab qiladi. Markaziy bank raqamli valyutalarni muvaffaqiyatli joriy etish uchun zamonaviy xavfsizlik choralari ko‘rishi zarur.

Kiberhujumlar va raqamli to‘lov tizimlarining xavfsizlik darajasi past bo‘lsa, bu raqamli valyutalar tizimiga bo‘lgan ishonchni pasaytirishi mumkin. Shu sababli, texnologik infratuzilma va xavfsizlik masalalari raqamli valyutalarning samarali ishlashida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Muhokama natijalariga ko‘ra, raqamli valyutalar O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki uchun pul-kredit siyosatini yanada samarali boshqarish imkoniyatlarini yaratadi. Inflyatsiyani nazorat qilish, xalqaro savdoni rag‘batlantirish, likvidlikni oshirish va moliyaviy inklyuziyani kengaytirish bo‘yicha kutilayotgan natijalar raqamli valyutalarning joriy etilishi O‘zbekiston iqtisodiy tizimiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatishi mumkinligini ko‘rsatmoqda.

Ammo ushbu natijalarga erishish uchun Markaziy bank raqamli valyutalarni joriy etishda texnologik infratuzilmani rivojlantirish, xavfsizlik choralari kuchaytirish va moliyaviy tizimning barcha bo‘g‘inlarini muvofiqlashtirishi kerak. Shu bilan birga, xalqaro tajribalarni o‘rganish va moslashtirish, shuningdek, aholining moliyaviy savodxonligini oshirish ham muhimdir.

Xulosa

Ushbu maqola raqamli valyutalar muomalasini tashkil etish sharoitida O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banking pul-kredit siyosatini samarali boshqarish imkoniyatlarini tahlil qilishga bag‘ishlangan. Tahlil va statistik ma‘lumotlar raqamli valyutalarning inflyatsiyani nazorat qilishda, likvidlikni oshirishda, xalqaro savdoni rag‘batlantirishda va moliyaviy inklyuziyani kengaytirishda sezilarli rol o‘ynashini ko‘rsatmoqda.

Raqamli valyutalar orqali pul-kredit siyosati yanada dinamik va tezkor bo‘lishi mumkin. Inflyatsiya darajasini boshqarish va moliyaviy tizim ichidagi likvidlikni optimallashtirish imkoniyati oshadi. Xalqaro savdo operatsiyalarini osonlashtirish va tranzaksiya xarajatlarini kamaytirish esa O‘zbekiston iqtisodiyoti uchun muhim afzalliklarni taqdim etadi. Shu bilan birga, moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyati kengayadi va aholining moliyaviy tizimga kirishi yanada osonlashadi.

Raqamli valyutalarni joriy etishda texnologik infratuzilma, kiberxavfsizlik, aholining moliyaviy savodxonligi va Markaziy bankning pul-kredit siyosatini to‘g‘ri boshqarish zarur. Ushbu yo‘nalishlar muvaffaqiyatli amalga oshirilgan taqdirda, raqamli valyutalar O‘zbekiston iqtisodiyoti uchun katta imkoniyatlarni ochadi va moliyaviy tizimning samaradorligini oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

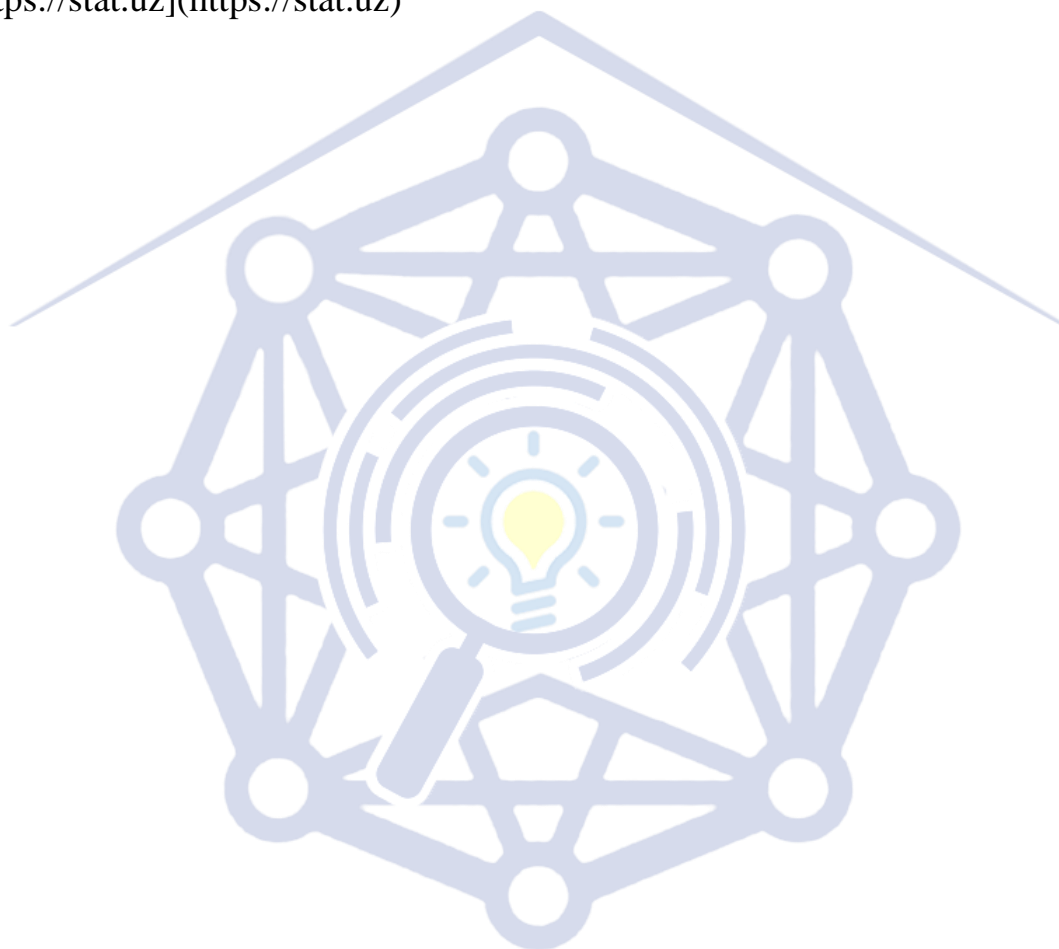
1. Nakamoto, S. (2008). "Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System." <https://bitcoin.org/bitcoin.pdf>
2. Lagarde, C. (2018). "Winds of Change: The Case for New Digital Currencies." Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi. <https://www.imf.org/en/News/Articles/2018/11/13/sp111418-winds-of-change-the-case-for-new-digital-currencies>
3. Rajan, R. (2019). "The Future of Central Bank Digital Currencies." Xalqaro moliyaviy tadqiqotlar.
4. Carney, M. (2019). "The Growing Challenges for Monetary Policy in the Current International Monetary and Financial System." Bank of England.
5. Cœuré, B. & Loh, J. (2020). "Central Bank Digital Currencies: Foundational Principles and Core Features." Bank for International Settlements (BIS). <https://www.bis.org/publ/othp33.pdf>
6. Prasad, E. (2021). *The Future of Money: How the Digital Revolution is Transforming Currencies and Finance.* Harvard University Press.
7. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2022). "O‘zbekiston iqtisodiyoti bo‘yicha hisobotlar va ma’lumotlar." <https://cbu.uz/oz>
8. Xalqaro Valyuta Jamg‘armasi (IMF). (2021). "Digital Currencies: Opportunities and Risks." <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2021/07/19/Digital-Currencies-Opportunities-and-Risks-461935>

9. Bank for International Settlements (BIS). (2020). "The Role of Central Bank Digital Currencies in the Financial System." <https://www.bis.org/publ/work923.htm>

10. O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo‘mitasi. (2023). "O‘zbekiston iqtisodiyotiga oid statistik ma’lumotlar." <https://stat.uz>

Research Science and
Innovation House

